

Phion

Geadviseerd subsidiebedrag: € 7.545.000

Gevraagd subsidiebedrag: € 7.545.000

Over de instelling

Stichting Phion, podiumkunsten, symfonieorkesten, Arnhem en Enschede

Stichting Phion (hierna: Phion) is de nieuwe symfonische orkestvoorziening voor Oost-Nederland. Het is de voortzetting van Het Gelders Orkest uit Arnhem en het Orkest van het Oosten uit Enschede, die eind 2019 fuseerden. Het nieuwe orkest wil voor zoveel mogelijk inwoners van Gelderland en Overijssel van betekenis zijn met live symfonische muziek. Het orkest kiest als kernwaarden 'uitnodigend', 'bevlogen' en 'grensverleggend'. Met zijn activiteiten wil het orkest drempels wegnemen voor publiek, zijn passie voor muziek delen en grenzen verleggen met verrassende programmering, repertoire en presentatievormen.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.13 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Phion een subsidiebedrag toe te kennen van € 7.545.000.

De raad oordeelt positief over de daadkracht en de flexibiliteit waarmee het Orkest van het Oosten en Het Gelders Orkest in de huidige subsidieperiode de fusie in gang hebben gezet en een nieuwe orkestvoorziening voor Oost-Nederland hebben geformeerd. Hij heeft er begrip voor dat de organisatie op het moment van aanvragen nog in ontwikkeling verkeert.

Het nieuwe orkest verwoordt goed zijn ambities en artistieke uitgangspunten en presenteert een plan om de komende periode te werken aan een herkenbare signatuur, waarbij het volgens de raad voor goede prioriteiten kiest. De raad plaatst als kanttekening dat de keuze om parallel te blijven programmeren in eerste instantie niet lijkt bij te dragen aan de gewenste integratie van de twee voormalige orkesten. Hier is volgens hem juist meer samenwerking en samenspel voor nodig, zoals in de vorm van groot bezette concerten.

Phion presenteert een uitgebreid en gevarieerd educatieaanbod. De pilotprojecten die verkennen hoe het orkest een bijdrage kan leveren aan het sociale domein zijn veelbelovend en vernieuwend. De fusie-orkesten zijn goed geworteld in de eigen standplaatsen en provincies; de raad heeft er op

basis van het plan vertrouwen in dat de nieuwe orkestorganisatie deze goede banden in de regio zal weten te behouden.

Het orkest staat er op het moment van aanvragen financieel goed voor. Phion betaalt conform de beschikbare cao's maar geeft aan meer budget nodig te hebben om de honorering van musici verder te verbeteren. Het orkest reflecteert voldoende op de toepassing van de Fair Practice Code, de Governance Code Cultuur en de Code Diversiteit en Inclusie.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

De raad oordeelt positief over de daadkracht en de flexibiliteit waarmee het Orkest van het Oosten en Het Gelders Orkest in de huidige subsidieperiode de fusie in gang hebben gezet en een nieuwe orkestvoorziening voor Oost-Nederland hebben geformeerd. Het orkest werkt sinds september 2020 onder de nieuwe naam aan één programma-aanbod. De raad is positief over de stappen die richting de afstemming van de programmering werden gezet. Zo kwam uit de in 2018 met de raad gevoerde monitorgesprekken naar voren dat er voor groot symfonisch werk al langer wordt samengewerkt. De musici kennen elkaar daardoor al en remplacieren over en weer. Ook werden concertseries waar mogelijk doorgespeeld in elkaars speelgebied.

Phion wil de uitwisseling van musici tussen de twee standplaatsen bevorderen en langere concertseries met hetzelfde programma over beide provincies plannen. Met het aantrekken van een nieuwe chef-dirigent, gastdirigenten en orkestleden van topniveau wil Phion werken aan de kwaliteit en daarbij de klankcultuur van beide orkesten harmoniseren. Ook het meer programmeren van grootschalig symfonisch aanbod naast een parallelle programmering op kleinere podia gaat daaraan bijdragen, aldus het orkest.

De raad stelt vast dat het orkest in de aanvraag goede ambities verwoordt en is over het algemeen positief over de geformuleerde artistieke uitgangspunten. Dat er bij de vorming van dit nieuwe orkest ruimte is om een aantal nieuwe musici aan te nemen, biedt kansen in het integratieproces. De nieuwe chef-dirigent en de andere te engageren dirigenten zullen bijdragen aan de klankkleur en samen met het artistieke team van het orkest het programma vanaf 2021 bepalen. Omdat deze posities nog niet zijn ingevuld, is het begrijpelijk dat er van de voorgenomen brede en omvangrijke programmering op dit moment nog concrete invulling ontbreekt.

De praktijk wijst uit dat een fusieproces van twee orkesten een langjarig en complex proces is. De raad is ervan overtuigd dat het bereiken van eenheid

in klank en kwaliteit de meeste kans van slagen heeft als focus komt te liggen op het gezamenlijk uitvoeren van (groot) symfonisch repertoire. Het voornemen om daarnaast te blijven spelen in kleinere bezetting in de twee oorspronkelijke standplaatsen Enschede en Arnhem draagt in de ogen van de raad nauwelijks bij aan de beoogde artistieke integratie en ook niet aan een heldere positionering van dit nieuwe orkest in Oost-Nederland.

Met twee operabegeleidingen in samenwerking met de Nederlandse Reisopera levert het orkest een waardevolle bijdrage aan het aanbod in het hele land.

Vernieuwing

De raad is van mening dat het gefuseerde orkest een bijdrage levert aan de innovatie van het orkestlandschap, onder andere door het ontwikkelen van nieuwe concertformules. Zo kregen enkele leden van het Orkest van het Oosten eerder al de kans om als projectleider concepten voor concerten voor nieuwe doelgroepen te ontwikkelen. Ook stelt het orkest zich ten doel om de maatschappelijke meerwaarde te vergroten en het bereik uit te breiden tot de 'haarvaten' van de samenleving. Ook het digitaal beschikbaar maken van educatie- en lesmateriaal en de datagedreven analyse van publieksbereik en -onderzoek dragen bij aan vernieuwing.

Het Gelders Orkest kende een Academy waar conservatoriumstudenten meeliepen in het orkest en les kregen van orkestleden. Beide laatste initiatieven krijgen een vervolg in het plan van Phion. Talentontwikkeling is volgens de aanvraag verankerd in de hele keten.

Eerlijke beloning en gezonde bedrijfsvoering

De totstandkoming van Phion is nog pril maar het plan toont visie op de financiële huishouding en risicomanagement en geeft daarnaast blijk van bewustzijn van de uitdagingen voor de nieuw gefuseerde organisatie. Phion hanteert de cao Nederlandse Orkesten en is transparant over de knelpunten in het realiseren van eerlijke betaling voor haar medewerkers, in het bijzonder de remplaçanten. Phion roept, net als de andere BIS-orkesten, in haar aanvraag de minister op de komende periode te onderzoeken op welke wijze de honorering van musici zodanig kan worden gecorrigeerd, dat op de verschillende niveaus binnen het loongebouw een beter salaris kan worden geboden.

Het orkest staat er op het moment van aanvragen financieel gezond voor. Phion wil de twee organisaties stapsgewijs integreren, waarbij in eerste instantie de twee standplaatsen gehandhaafd blijven. De raad begrijpt dat vanuit het oogpunt van het behoud van lokale sponsors en vrienden, maar ziet ook dat daardoor de voormalige orkestformaties er langer over zullen doen om samen één orkest te vormen.

Naast het aantrekken van nieuwe medewerkers wil Phion de integratie vormgeven met aandacht voor onder andere het ontwikkelen van competenties, duurzame inzetbaarheid van alle medewerkers en meer persoonlijke autonomie. De raad is positief over deze geformuleerde uitgangspunten en ziet uit naar de resultaten.

Het totale aantal fte's binnen de nieuwe formatie komt niet duidelijk naar voren in het plan, maar de raad is positief over de mogelijkheid die Phion ziet voor uitgebreidere dienstverbanden en de arbeidsvoorwaarden ten aanzien van reistijd en overuren.

Bevordering van educatie en participatie (inclusief publieksbenadering)

Phion wil voortbouwen op de aanzienlijke staat van dienst van de fusiepartners en daarbij de kwaliteit en impact van educatie en participatie vergroten. De raad vindt het een goede keuze om de educatieve activiteiten te verdiepen en de relaties te verduurzamen en niet in te zetten op groei. De raad stelt vast dat het orkest een uitgebreid en gevarieerd aanbod presenteert van school- en familieconcerten in grote zalen, concerten met ensembles op scholen en in kleine zalen, kijkjes achter de schermen bij orkestrepetities, binnenschoolse muziekeducatie, en coaching en begeleiding van amateurs en jeugdorkesten.

Om educatieprojecten vorm te geven werkt Phion volgens de raad samen met goede partners als Het Toneelschap B&D, de Nederlandse Reisopera en het koor Consensus Vocalis. De raad is positief over de kennisuitwisseling met andere landelijke orkesten op het gebied van familie- en schoolvoorstelling en over het digitaal beschikbaar stellen van educatiemateriaal. Ook de intentie van Phion om via pilotprojecten te verkennen hoe het orkest een bijdrage kan leveren aan het sociale domein en mensen met een mentale of fysieke beperking kan betrekken bij de activiteiten, is in de ogen van de raad vernieuwend. De raad is positief over het feit dat individuele musici de kans krijgen kleinschalige educatieprojecten te ontwikkelen.

De publieksbenadering kent volgens de raad een mooi uitgangspunt. Phion wil een rol van betekenis spelen in de samenleving en stelt: 'Dat vraagt van ons een open oog en oor voor de vragen en behoeften van anderen én het vereist het vermogen en de bereidheid daarop te reageren.' Phion onderscheidt drie doelgroepen: *audience by habit* (trouwe bezoekers), *audience by choice* (incidentele bezoekers) en *audience by surprise* (mensen die vanwege sociale exclusie of beperkingen geen concerten bezoeken of deelnemen aan activiteiten). De laatste doelgroep wil het orkest

in samenwerking met woningbouwverenigingen en zorginstellingen bereiken.

De resultaten van een grootschalig publieksonderzoek in samenwerking met acht grote zalen worden nog nader geanalyseerd. Het orkest stelt daartoe een database marketeer aan. De raad oordeelt positief over de inzet op enerzijds het behoud van trouwe bezoekers en anderzijds op specifieke doelgroepen die niet vanzelfsprekend toegang tot het orkest hebben.

Geografische spreiding

Beide voorgangers waren goed geworteld in hun steden en provincies en het gefuseerde Phion zal een groot gebied bedienen. De raad acht het kansrijk dat de nieuwe naam zich zal vestigen en vindt dat het orkest goede uitgangpunten formuleert om zo veel mogelijk mensen in de regio te bereiken.

Ook de activiteiten op het gebied van educatie en talentontwikkeling zullen bijdragen aan een sterke inbedding in de regio. Phion speelt zelfstandig incidenteel buiten de regio. Meer structureel gebeurt dat in samenwerking met de Nederlandse Reisopera.

Cultuurregio 025 Arnhem Nijmegen vermeldt in haar reflectie op de aanvraag de samenwerking met Muziekkwartier, Muis en andere grote podia in de regio, en de bijdrage aan educatie en talentontwikkeling. Regio Twente noemt de maatschappelijke bijdrage die het orkest levert aan de regio met het gevarieerde muzikale aanbod en doordat individuele musici ook buiten het orkest actief zijn als dirigent of docent in de amateursector.

Toepassing Fair Practice Code

Phion reflecteert goed op de toepassing van de Fair Practice Code en gaat daarin in op alle aspecten van de code: solidariteit, transparantie, diversiteit, duurzaamheid en vertrouwen. Het orkest benoemt waar het nu staat, wat het zelf kan doen om de komende periode de toepassing van de code verder te verbeteren, en waar het tegen de eigen grenzen aanloopt, zoals tegen de verhoging van de betaling van musici. De organisatie geeft onder andere aan de komende tijd steviger in te zetten op professionalisering en duurzame inzetbaarheid, onder andere door het voorkomen van overbelasting en het tegengaan van ongewenst gedrag. De organisatie omschrijft waar ze in 2024 wil staan.

Toepassing Governance Code Cultuur

Phion reflecteert goed op de toepassing van de Governance Code Cultuur en gaat daarin in op alle acht principes van de code. Het benoemt transparant waar het nu staat, en hoe het zich tot 2024 zal ontwikkelen. In zijn reflectie gaat het orkest onder andere in op de totstandkoming van de nieuwe raad

van toezicht. Opvallend is dat de rol van de medezeggenschap slechts zijdelings wordt genoemd, in het jaarlijks overleg met de raad van toezicht. Nog dit jaar wil men de ambities voor 2024 formuleren ten aanzien van de raad van toezicht en diversiteit, hoe om te gaan met mogelijke belangenverstrengelingen en met in- en externe stakeholders.

Toepassing Code Diversiteit en Inclusie

Phion geeft een transparante en kwalitatief goede invulling aan de Code Diversiteit en Inclusie. Het orkest toont zich bewust van de eigen positie en geeft aan in discussie te willen gaan en te willen leren.

Ten aanzien van de personeelssamenstelling wil het orkest, met hulp van een extern gespecialiseerd bureau, de samenstelling van de raad van toezicht in balans brengen met betrekking tot geslacht, leeftijd, etnische en culturele achtergrond, en ervaring. Daarbij zal diversiteit in culturele en etnische achtergrond een belangrijk aandachtspunt zijn. Vacatures worden gepubliceerd en het orkest houdt 'blinde audities'. Het wil aan de slag met de bewustwording van de onbewuste vooroordelen en zich bekwamen in het genderneutraal en inclusief schrijven van vacatureteksten en selecteren van kandidaten.

Het bereiken van een divers publiek gebeurt nu vooral via scholen en educatieprojecten. De samenwerking met partners in onder andere het (jeugd)theater maakt het mogelijk om multidisciplinaire projecten te ontwikkelen met collega's die met Phion zoeken naar een divers publiek. Phion onderschrijft het belang van grotere zichtbaarheid van diversiteit in het programma. Vooralsnog biedt het programma voor het leggen van een inhoudelijke link tussen het klassieke orkestaanbod en publiek met een andere culturele achtergrond geen aanknopingspunten. Dat het orkest wil onderzoeken hoe mensen met een mentale of fysieke beperking te betrekken bij de activiteiten, is in de ogen van de raad positief.